

Tesis doctorals i treballs de recerca universitaris sobre comunicació als Països Catalans, 1954-1996: aproximació bibliomètrica

Daniel E. Jones

Jaume Baró i Queralt

Generalitat de Catalunya. Centre d'Investigació de la Comunicació

Rebut: desembre/1996

Resum

metadata, citation and similar papers at core.ac.uk

provid

Països Catalans, o bé presentats per autors d'aquest territori a d'altres centres acadèmics de la resta de l'Estat o de l'estranger. S'analitzen quantitativament totes les tesis doctorals, tesis de mestratge, treballs de doctorat, tesis de llicenciatura i tesines fi de carrera defensades públicament davant tribunals acadèmics des de 1954, data de la primera recerca localitzada. També s'hi inclou un llistat exhaustiu amb les dades bàsiques de 285 tesis doctorals.

Paraules clau: comunicació, Països Catalans, recerca, tesis doctorals, bibliometria, documentació.

Abstract. *Doctoral Dissertations and University Research Projects on Communication in Catalonia (1954-1996): A Bibliometric Approach*

This first bibliometric analysis of academic publications on communication includes both those research papers presented at Catalan universities and schools of higher education and those presented by Catalan authors at universities and schools outside of Catalonia. The authors provide a quantitative analysis of all doctoral dissertations, master's theses, doctoral research projects, and final term papers which were publicly defended before academic boards between 1954 (the date of the earliest project located by the authors) and 1996. The authors also include a complete list with basic information on 285 doctoral dissertations.

Key words: communication, Catalonia, research, doctoral dissertations, bibliometry, documentation.

Introducció

La recerca sobre comunicació als Països Catalans ha estat, fins fa alguns anys, l'obra aïllada de persones, algunes de les quals van dur a terme una labor especialment encomiable¹. No fou fins els anys setanta quan es van consolidar els

1. Per conèixer amb més detall l'evolució de la recerca sobre comunicació al Principat es poden consultar, entre d'altres, les obres següents: MORAGAS SPÀ (1981), GIFREU (1989), JONES

treballs en equip —sota l'empara d'institucions públiques o privades que van promoure i finançar aquesta tasca—, i de manera particular els treballs de recerca acadèmics: tesis doctorals, tesis de mestratge, treballs de doctorat, tesis de llicenciatura i tesines fi de carrera.

Indubtablement, la institució pluridisciplinària que ha tingut una trajectòria d'investigació més destacada en aquest camp és la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, que ha dut a terme en els seus vint-i-cinc anys d'història una producció bibliohemerogràfica important². A més, ha promogut des de 1980 la revista acadèmica *Anàlisi* —la de més tradició i qualitat d'entre les publicacions catalanes de l'especialitat—, la qual ha donat a conèixer alguns dels estudis de la institució al llarg dels dinou números i prop de dos-cents articles publicats.

La posada en marxa de diferents estudis de comunicació en d'altres universitats del país —Periodisme i Comunicació Audiovisual a la Fundació Universitaria San Pablo CEU, de València, el 1986; Periodisme i Comunicació Audiovisual a la Universitat Pompeu Fabra el 1992 i el 1994, respectivament, i Periodisme, Comunicació Audiovisual i Publicitat i Relacions Públiques a la Universitat Ramon Llull el 1994— fa preveure que augmentarà la recerca en aquest camp³.

És cert, tanmateix, que d'altres facultats com ara les de Geografia i Història o les de Belles Arts, Filosofia i Lletres, Ciències de l'Educació, Filologia, Dret, Psicologia, Ciències Econòmiques, Ciències Polítiques i Sociologia, i Medicina (de les diferents universitats dels Països Catalans) han dut a terme també una tasca investigadora destacada, especialment en el camp de la història cinematogràfica i de la teoria de la comunicació visual i audiovisual, del dret, la ciència política, l'economia, l'educació o la psicologia.

Fora de la Universitat, també diferents entitats públiques o privades han realitzat directament investigació en aquest camp, com és el cas del Centre d'Investigació de la Comunicació, de la Generalitat de Catalunya; el Centre d'Estudis de Planificació; el Centro Internacional de Investigación y Aplicaciones de la Comunicació; la Fundació Jaume Bofill, el Centre d'Estudis

(1993a, 1993b, 1995) i BERRIO (1997). Dins del camp específic de la premsa i el periodisme catalans trobem els treballs de recerca de CASASÚS (1993) i ESPINET (1993); balears, el de SERRA BUSQUETS i COMPANYY MATAS (1994), i valencians, el de MARTÍNEZ GALLEGU, LAGUNA PLATERO i VALLÉS COPEIRO DEL VILLAR (1995).

2. Sobre la producció investigadora del professorat de la Facultat es pot consultar JONES (1993b).
3. La Fundació Universitaria San Pablo CEU publica des del 1990 la revista *Comunicación y Estudios Universitarios*, que en cinc números ha inclòs ja prop d'una cinquantena d'articles acadèmics. Per la seva banda, la Universitat Pompeu Fabra publica des del 1995, per mitjà de l'Observatori de la Comunicació Científica, la revista *Quark: Ciencia, Medicina, Comunicació y Cultura*, de la qual ja han aparegut cinc números amb més d'una cinquantena d'articles. Finalment, la Facultat de Ciències de la Comunicació Blanquerna de la Universitat Ramon Llull posà en marxa el 1996 la publicació de la revista *Trípode*, de la qual han sortit dos números amb prop de trenta articles.

Olímpics i de l'Esport, de la Universitat Autònoma de Barcelona; el Col·legi de Periodistes de Catalunya; la Societat Catalana de Comunicació, de l'Institut d'Estudis Catalans, o la Filmoteca de la Generalitat Valenciana. Aquest tipus d'institucions ha promogut —i generalment també les ha publicades— investigacions sobretot des de la perspectiva històrica, sociològica, econòmica, política, cultural i lingüística. Però, en gran mesura, ha hagut de recórrer als professors de les diferents universitats, ja que en aquestes cases d'estudis s'ha produït en les darreres dècades la major part de la recerca de l'especialitat.

Va ser a partir dels anys setanta quan es van començar a perfilar els treballs acadèmics més moderns, els quals, gràcies a la continuïtat institucional, han pogut culminar en tesis de llicenciatura i de doctorat, en estudis col·lectius o en articles, llibres, informes o ponències. Aquestes investigacions han analitzat, amb més encert o menys, l'estructura, característiques i efectes socials de la comunicació.

Ara s'ha cregut oportú fer un balanç de la producció científica del col·lectiu d'investigadors dels Països Catalans per mitjà de la seva producció acadèmica institucional, és a dir, tesis doctorals, tesis de mestratge, treballs de recerca, tesis de llicenciatura i tesines fi de carrera.

En efecte, el cabal d'informació que s'ha recollit i processat permet d'establir un perfil sociomètric de la producció científica als Països Catalans —o que hi faci referència— i dels investigadors catalans, balears i valencians a les universitats de la resta de l'Estat i del món. Tanmateix, cal advertir que les llistes i taules estadístiques que es presenten en aquest estudi han intentat ser el màxim d'exhaustives possible, encara que pot existir alguna llacuna involuntària. Per això, encara que es puguin considerar representatives de l'evolució de la recerca al nostre país, poden presentar una certa distorsió —inevitable— per la naturalesa mateixa del complex procés de recollida de dades.

No obstant això, es presenta aquí un model d'anàlisi bibliomètrica que vol reflectir el més fidelment possible l'evolució de la recerca acadèmica especialitzada en comunicació. És cert que una avaluació quantitativa de la producció científica d'un país comporta alguns inconvenients perquè el tipus d'anàlisi proposat deixa de banda qualsevol valoració qualitativa, és a dir, de qualitat de la recerca. Creiem, però, que aquesta primera recopilació és important per poder dur a terme més endavant una valoració qualitativa⁴.

L'anàlisi de les referències de les recerques seleccionades vol donar a conèixer els aspectes fonamentals següents: *a)* el nombre de documents llegits i aprovats segons el seu format (tesis doctorals, tesis de mestratge, treballs de recerca, tesis de llicenciatura i tesines fi de carrera); *b)* la data de publicació; *c)* la universitat o escola de lectura; *d)* la llengua utilitzada; *e)* les especialitats i aproximacions teòriques; *e)* el territori al qual fan referència, i *f)* el sexe de l'investigador.

4. S'han deixat de banda valoracions sobre diferents qüestions com, per exemple, l'extensió de les tesis doctorals en relació amb d'altres treballs acadèmics de menor rang —aquests, a vegades, de més volum de pàgines que aquelles—, així com la repetició de temes objecte d'anàlisi, potser per manca d'informació adequada.

1. Metodologia

El fet que no existeixi cap font exhaustiva de la producció científica i acadèmica al nostre país fa que s'hagi hagut de recórrer a diverses fonts per tal de poder elaborar un llistat el més complet possible. La realització d'aquest article i el llistat de tesis doctorals que s'hi presenta ha necessitat d'una sèrie de fases de caràcter tècnic i metodològic que convé d'explicar aquí:

- a. Va ser necessari elaborar un llistat exhaustiu i actualitzat de totes les persones nascudes als Països Catalans que estan en possessió del grau de doctor, la tesi doctoral dels quals estigués especialitzada en comunicació. Això es va fer consultant el *Directori espanyol d'investigació en comunicació / 1995* (Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació, 1995).
 - b. Es va fixar com a data límit d'obtenció de la titulació el 31 d'octubre de 1996, mentre que la data d'inici ve determinada per la lectura de la primera tesina fi de carrera especialitzada en comunicació, i que fa referència a la premsa catalana, encara que presentada a Madrid⁵.
 - c. El primer llistat d'obres es va obtenir per mitjà del banc de dades COMCAT, del Centre d'Investigació de la Comunicació.
 - d. A continuació es procedí a la consulta de la base de dades TESEO⁶, del Ministeri d'Educació i Cultura, que pretén recollir totes les tesis doctorals llegides a universitats espanyoles.
 - e. Tot seguit es va realitzar la consulta i el buidatge de l'obra *Índex d'estudis socials* (Barcelona: Fundació Jaume Bofill, 1979), en la qual s'intenten recollir totes les tesis doctorals i de llicenciatura llegides a les universitats dels Països Catalans.
 - f. També es realitzà una revisió de les memòries de recerca de les universitats espanyoles que compten amb facultat de ciències de la informació/comunicació. Tanmateix, es consultaren totes les de les universitats dels Països Catalans.
 - g. Es van consultar els catàlegs de les biblioteques de totes les universitats dels Països Catalans i de les universitats espanyoles que imparteixen estudis relacionats amb la comunicació.
 - h. Es va trametre una carta a totes les persones que tenen la titulació de doctor però que no apareixien en cap de les fonts anteriors.
5. Es tracta del treball *Historia del decano de los periódicos españoles: el Diario de Barcelona de Avisos y Noticias*, d'Eugenio PÉREZ DE LEMA GARCÍA (Madrid: Escuela Oficial de Periodismo, 1954). Tanmateix, la primera tesi doctoral catalana fou *La prensa diaria de Barcelona de 1895 a 1910*, de M. Carmen GARCÍA-NIETO PARÍS (Barcelona: Universidad de Barcelona, 1958). Fins on s'ha pogut saber, la primera tesi doctoral espanyola en aquest camp va ser la de Luis Miguel ENCISO RECIO, *Nipho y el periodismo español del siglo XVIII* (Valladolid: Universidad de Valladolid, 1955). Dos segles i mig abans es va llegir la primera tesi europea —probablement mundial— sobre periodisme, tal com ha difòs entre nosaltres Josep M. Casasús; es tracta de la de Tobias PEUCER, *De relationibus novellis* (Leipzig: Leipzig Universität, 1690).
 6. També es va consultar l'obra *Tesis doctorales*, editada pel mateix Ministeri i que recull parcialment aquesta base de dades.

- i. Sovint hi figuren treballs de persones no vinculades directament als Països Catalans, però tal vegada es tracta de textos llegits i defensats a universitats pròpies. També succeeix una cosa semblant amb els treballs dels investigadors catalans llegits a universitats de la resta de l'Estat i de l'estranger.
- j. Les tesines fi de carrera de l'Escuela Oficial de Periodismo i de l'Escuela de Periodismo de la Iglesia (amb seu a Barcelona) es troben dipositades actualment a la Biblioteca del Col·legi de Periodistes de Catalunya, on es va anar personalment per obtenir les seves referències bibliogràfiques.

Totes aquestes qüestions es van transferir, directament o indirectament, a les taules que s'han elaborat per a aquesta anàlisi quantitativa. Per aquest motiu, com s'ha assenyalat anteriorment, encara que les dades que hi contenen es puguin considerar representatives de l'evolució dels estudis, poden representar una certa distorsió, tant de persones concretes com del conjunt, inevitable⁷. També, convé assenyalat que en alguns casos les fronteres temàtiques i acadèmiques especialitzades en comunicació no són gens clares —sobretot en camps com ara la sociosemiòtica, la sociolingüística o l'educació—, raó per la qual s'han pogut incloure treballs acadèmics no pertinents o excloure'n d'altres que sí ho són.

2. Resultats de la producció científica

A partir de les dades recollides en aquesta recerca s'ha fet una anàlisi bibliomètrica sistemàtica que permet de fer una certa valoració quantitativa de la producció científica dels investigadors catalans, balears i valencians especialitzats en l'estudi dels fenòmens comunicatius, i que es presenta a continuació.

Hi ha hagut un creixement continuat del nombre de tesis doctorals i dels treballs acadèmics al llarg de les darreres dècades, sobretot des dels anys setanta i, d'una manera especial, durant els anys noranta, amb un fort augment de tesis doctorals i treballs de doctorat, encara que una disminució dràstica de tesis de llicenciatura (vegeu la taula 1).

7. És important de concretar què mesuren les estadístiques elaborades a partir de la informació recollida, per tal de valorar d'una manera justa aquest tipus d'aproximació. Hi ha una tradició molt arrelada, sobretot en el món anglosaxó, que consisteix a mesurar la productivitat científica d'un país o d'un col·lectiu en base a la productivitat bibliogràfica. Aquesta pràctica ha donat lloc a la «bibliometria», que serveix per traçar radiografies sobre els camps científics que registren més activitat o els països més actius en una especialitat determinada. Aquests estudis es basen en aspectes quantitius de la producció bibliogràfica, a partir dels quals és impossible d'extreure conclusions qualitatives directes. És a dir, cap mesura bibliomètrica permet de derivar indicacions sobre la qualitat científica dels treballs objecte de mesura. Només indirectament és possible induir que els autors més prolífics probablement gaudeixen d'un cert prestigi en el seu àmbit professional.

Taula 1. Evolució de la lectura de treballs acadèmics segons períodes⁸

Períodes	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
1950-1959	1	0	0	0	16	17
1960-1969	2	0	0	1	31	34
1970-1979	14	1	0	27	222	264
1980-1989	114	1	12	107	0	234
1990-1996	154	2	50	18	0	224
Total	285	4	62	153	269	773

Pel que fa als centres d'estudis on s'han presentat els treballs acadèmics, cal dir que la Universitat Autònoma de Barcelona —segurament gràcies a comptar amb una de les facultats de ciències de la informació/comunicació més antigues— és el lloc on s'han llegit més tesis doctorals, treballs de recerca i tesis de llicenciatura. Encara que a una distància considerable, també destaquen les universitats de Barcelona i de València⁹. Les tesines fi de carrera estan repartides entre les seus barcelonines de les antigues Escuela Oficial de Periodismo i Escuela de Periodismo de la Iglesia, i és la primera la que destaca especialment¹⁰. El nombre de treballs acadèmics presentats a universitats de la resta de l'Estat és força baix —25 en total—, i destaca la Universidad Complutense de Madrid. Tanmateix, la presència catalana a universitats estrangeres és quasi bé simbòlica: tres tesis doctorals i tres tesis de mestratge (vegeu la taula 2).

Taula 2. Distribució segons la universitat de lectura¹¹

Lloc	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
UAB	131	0	60	110	0	301
EOP	0	0	0	0	176	176
UB	79	0	0	27	0	106
EPI	0	0	0	0	92	92

8. TD (tesi doctoral), TM (tesi de mestratge), TR (treball de recerca), TL (tesi de llicenciatura), TFC (tesina fi de carrera).
9. Dins dels Països Catalans, el repartiment de la recerca ha estat força desequilibrat: al Principat, 633 treballs acadèmics (dels quals 218 tesis doctorals); a la Comunitat Valenciana, 42 (34 tesis); a les Illes Balears, set (tres tesis), i a la Catalunya Nord, cinc (amb una tesi doctoral).
10. Del total de tesines fi de carrera, 216 van ser presentades a Barcelona i 53 —les més antigues— a Madrid.
11. UAB (Universitat Autònoma de Barcelona), EOP (Escuela Oficial de Periodismo), UB (Universitat de Barcelona), EPI (Escuela de Periodismo de la Iglesia), UVEG (Universitat de València), UCM (Universidad Complutense de Madrid), UIB (Universitat de les Illes Balears), UNA (Universidad de Navarra), UdL (Universitat de Lleida), Perpinyà (Universitat de Perpinyà), UPF (Universitat Pompeu Fabra), UdG (Universitat de Girona), Michigan (Michigan University), UAL (Universitat d'Alacant), UPV (Universidad del País Vasco), Indiana (Indiana University), Stirling (Stirling University), UPVA (Universitat Politècnica de València), UIA (Universidad Iberoamericana de México), URV (Universitat Rovira i Virgili), EBB (Escola de Bibliologia de Barcelona), UAH (Universidad de Alcalá de Henares), UJI (Universitat Jaume I), Toulouse (Université de Toulouse-Le Mirail), Haute-B. (Université de Haute-Bretagne), UPC (Universitat Politècnica de Catalunya).

Taula 2 (continuació)

Lloc	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
UVEG	33	0	1	4	0	38
UCM	17	0	0	0	0	17
UIB	3	0	0	4	0	7
UNA	5	0	0	0	0	5
Perpinyà	1	1	0	3	0	5
UdL	2	0	0	1	0	3
UPF	3	0	0	0	0	3
UdG	2	0	0	0	0	2
Michigan	1	1	0	0	0	2
UAL	0	0	0	2	0	2
UPV	1	0	0	0	0	1
Indiana	1	0	0	0	0	1
Stirling	1	0	0	0	0	1
UPVA	1	0	0	0	0	1
UIA	0	0	0	1	0	1
URV	1	0	0	0	0	1
EBB	0	0	0	0	1	1
UAH	1	0	0	0	0	1
UJI	0	0	1	0	0	1
Toulouse	0	1	0	0	0	1
Haute-B.	0	1	0	0	0	1
UPC	0	0	0	1	0	1
Total	285	4	62	153	269	773

3. Llengües

Encara que s'ha anat evolucionant vers la publicació de textos escrits majoritàriament en català —especialment en els treballs de doctorat—, hi ha una preeminència de la llengua castellana, fet clarament constatable en les tesis doctorals i les tesines fi de carrera¹². Al mateix temps, destaca el baix nombre de publicacions en altres llengües, com ara el francès o l'anglès (vegeu la taula 3).

Taula 3. Distribució segons la llengua utilitzada.

Llengüa	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
Castellà	196	0	29	98	267	590
Català	81	0	33	51	2	167
Francès	1	3	0	3	0	7
Anglès	5	1	0	0	0	6
Gallec	1	0	0	1	0	2
Italià	1	0	0	0	0	1
Total	285	4	62	153	269	773

12. Cal recordar que les tesines fi de carrera es van presentar durant el franquisme, amb prohibició de l'ús de la llengua catalana en tasques acadèmiques.

4. Especialitats

La varietat dels estudis acadèmics fets en aquests darrers anys comprèn, a més de la història, la política i l'estructura de la comunicació, altres perspectives diverses, com ara les anàlisis de contingut, la investigació teòrica i metodològica i, també, l'aplicada al camp professional dels comunicadors socials (especialment periodistes, publicitaris i cineastes).

D'entre els diferents mitjans i serveis comunicatius analitzats, destaquen, pel nombre de referències existents, els de masses, com ara la premsa, el cinema, la televisió, la publicitat i la ràdio (vegeu la taula 4).

Taula 4. Distribució segons els mitjans i serveis comunicatius

Mitjans i serveis	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
Premsa	42	1	3	20	50	116
Cinema	46	2	7	25	10	90
Televisió	40	0	21	7	11	79
Publicitat	21	0	8	9	8	46
Ràdio	23	0	5	15	13	36
MCM	8	0	1	10	13	34
Documentació	15	0	4	3	0	22
Propaganda	11	0	2	6	2	21
Rel. públiques	6	0	1	3	5	15
Telecomunicacions	5	0	1	8	0	14
Llibres	9	1	0	0	1	11
Còmics	4	0	1	2	3	10
Comunicació humana	9	0	0	0	1	10
Màrqueting	6	0	0	1	1	8
Vídeo	7	0	0	0	0	7
Fotografia	6	0	0	6	1	7

Pel que fa a les principals disciplines científiques bàsiques d'anàlisi dels fenòmens comunicatius, destaca —a una gran distància de la resta— la historiografia¹³, seguida per la periodística, la ciència política, l'educació, la literatura, l'art, el dret i l'economia i la teoria de la comunicació. Són quasi bé testimonials les aproximacions psicològiques o filosòfiques (vegeu la taula 5).

Taula 5. Distribució segons les disciplines i especialitats científiques

Discipl. i esp.	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
Historiografia	103	2	12	46	134	297
Periodística	24	0	1	8	12	45
C. política	6	0	6	4	21	37
Educació	25	0	4	2	6	37

13. Aquest fet pot indicar que, a més de voler recuperar i reconstruir el passat dels fenòmens comunicatius del país, les investigacions es troben encara en una fase on són difícils els estudis més actuals, sobretot de caire sociològic, polític o econòmic.

Taula 5 (continuació)

Literatura	18	0	0	4	9	31
Art	20	0	0	4	2	24
Dret	2	0	0	9	13	24
Economia	13	1	1	4	3	22
T. com.	12	1	1	6	0	20
Sociologia	1	1	3	2	12	19
Semiòtica	6	0	3	7	0	16
Lingüística	8	0	0	4	0	12
Psicologia	3	0	2	1	0	6
Filosofia	4	0	0	1	0	5

5. Territoris

Finalment, pel que fa als territoris concrets¹⁴ analitzats en les diferents recerques acadèmiques, destaca d'una manera especial Espanya, seguida a gran distància per Catalunya i, en menor mesura, per Amèrica del Nord i la Comunitat Valenciana. Són escassos, de totes maneres, els estudis sobre el panorama internacional, llevat els de Llatinoamèrica, realitzats majoritàriament per estudiosos d'aquella regió a universitats catalanes (vegeu la taula 6).

Taula 6. Distribució segons el territori al qual fan referència

Territori	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
Espanya	74	3	10	28	74	189
Catalunya	40	2	10	18	17	87
A. Nord	8	0	16	3	9	36
Com. Valenciana	10	0	2	0	19	31
Europa	12	0	3	1	7	23
Balears	3	0	1	6	10	20
Llatinoamèrica	9	1	0	3	0	13
T. Món	1	0	0	2	1	4
P. Àrabs	1	0	0	2	0	3
P. Catalans	1	0	0	0	0	1
P. Est	0	0	0	0	1	1
Andorra	1	0	0	0	0	1
Cat. Nord	0	0	0	1	0	1

14. És cert que no tots els estudis fan referència explícita a un col·lectiu específic, sobretot en obres de caràcter teòric llunyanes de disciplines com ara la historiografia, la sociologia, l'economia, el dret o la ciència política.

6. Sexes

El sexe clarament predominant entre els investigadors acadèmics és el masculí i només en els treballs de recerca realitzats als cursos de doctorat les xifres s'equiparen. Es podria pensar que aquest canvi recent és conseqüència de l'augment de la presència femenina en les carreres de ciències socials des de la dècada dels anys vuitanta (vegeu la taula 7).

Taula 7. Distribució segons el sexe

Sexe	TD	TM	TR	TL	TFC	Total
Home	187	4	36	115	223	565
Dona	98	0	26	38	46	208
Total	285	4	62	153	269	773

7. Conclusions

La recerca acadèmica dedicada a l'anàlisi dels diferents fenòmens comunicatius —interpersonals i socials— s'ha desenvolupat força a les diferents universitats dels Països Catalans, sobretot després dels canvis que es van produir a partir de la mort de Franco. El progrés ha estat molt evident, en especial l'augment que es detecta en el nombre de tesis doctorals des dels anys vuitanta i, encara més, durant l'actual dècada.

En aquesta tasca destaca particularment la Universitat Autònoma de Barcelona —en especial la Facultat de Ciències de la Comunicació—, la Universitat de Barcelona i la Universitat de València. Totes tres acaparen prop d'un 85% del total de tesis doctorals defensades, un tipus de recerca que cada vegada empra més la llengua catalana com a vehicle de transmissió del coneixement científic.

Sens dubte, són els mitjans de comunicació de masses tradicionals —sobretot la premsa, el cinema i la televisió— els més estudiats pels investigadors catalans, balears i valencians, però altres fenòmens comunicatius interpersonals, públics o tecnològics han estat encara poc analitzats. El mateix es pot dir de la perspectiva historiogràfica, que sobresurt de manera aclaparadora sobre altres ciències socials i humanitats.

Els investigadors acadèmics en el camp de la comunicació han estat fins ara sobretot homes, encara que cada vegada hi ha més dones interessades en la recerca. Aquest tipus d'estudis s'ha interessat especialment per l'espai comunicatiu espanyol, encara que els darrers anys ha augmentat la recerca sobre els fenòmens comunicatius propis: catalans i, en menor mesura, valencians i balears.

En resum, es pot dir que el balanç de quatre dècades —especialment les dues darreres— de recerca acadèmica en comunicació als Països Catalans és força positiu. Els diferents models d'anàlisi efectuades són plenament homologables amb els de qualsevol altre país occidental. Però encara hi ha alguns camps i diverses perspectives teòriques per desenvolupar, i també períodes històrics per cobrir. Desitgem que aquesta aportació que fem aquí serveixi per

conèixer millor què s'ha fet fins ara i, allò que és més important, que encara es pot fer.

8. Llistat de tesis doctorals¹⁵

Atès el gran nombre de documents acadèmics seleccionats —773 en total—, només es relacionen a continuació les 285 tesis doctorals. Tant aquestes com la resta de referències sobre tesis de mestratge, treballs de doctorat, tesis de llicenciatura i tesines fi de carrera s'han introduït al banc de dades COMCAT, del Centre d'Investigació de la Comunicació. Per tant, aquestes referències estan a disposició de tota la comunitat investigadora.

ABADAL FALGUERAS, Ernest (1991). *Orígens i desenvolupament de la informació i documentació a l'Estat espanyol: el problema de la denominació*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 428 f.

ABARRATEGUI VERGARA, Elisabeth (1971). *El impacto en la prensa de Barcelona del conflicto religioso de 1926 en Méjico*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 260 f.

AGUILERA PEDROSA, Antonio (1983). *Un modelo estético: investigación sobre los «lenguajes» visuales*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, 1 vol.

AGUILERA PERELLÓ, Octavi (1985). *Función y disfunción del mensaje periodístico en relación con la libertad de los receptores*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciencias de la Información, 516 f.

ALBERO ANDRÉS, Magdalena (1982). *The use of the agency for instructional television, instructional development model in the design, production and evaluation of the series give and take*. Bloomington: Indiana University, 193 f.

ALEGRE CALERO, Sergio (1992). *La División Azul en el cine*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.

ALSINA KEITH, Victòria (1985). *Lluís Nicolau d'Olwer, humanista*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 401 f.

ALSIUS CLAVERA, Salvador (1996). *Ètica i televisió informativa: anàlisi comparativa dels codis deontològics de nou cadenes d'interès mundial*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Estudis de Periodisme, 2 vol.

AMAT NOGUERA, Núria (1989). *De la informació al saber*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.

AMELLER FERRETTJANS, Carles (1989). *El vídeo de creació, 1960-1984*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 224 f.

15. Es té constància que els investigadors catalans o valencians següents estan en possessió de la titulació de doctor, però ha estat impossible fins ara localitzar la seva tesi: José Ignacio Bel Mallén, Joan Costa Solà-Segalès, Raúl Dura Grimalt, Maria Teresa Espar Argerich, José Gómez Fuentes, Antonio Sánchez Bravo Cenjor, Jenaro Talens i Imma Tubella Casadevall.

- AMORÓS PONS, Anna Maria (1994). *La transformació del model de televisió a l'Estat espanyol, 1980-1992*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- ARDEVOL PIERA, Elisenda (1994). *La mirada antropològica o la antropología de la mirada: de la representación visual de las culturas a la cámara de vídeo como técnica de investigación etnográfica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Lletres, 2 vol.
- ARIÑO VILLARROYA, Antonio (1990). *Fiesta y sociedad en la Valencia contemporánea*. València: Universitat de València, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1 vol.
- ARIAS ARISA, M. Mar (1994). *El estilo en la obra de Manuel Vicent: la obra en prensa en Manuel Vicent*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 1 vol.
- ARMENTIA VIZUETE, José Ignacio (1992). *Las nuevas tendencias en el diseño de la prensa española a finales de los 80: el cambio de La Vanguardia y la aparición de El Mundo*. Bilbao: Universidad del País Vasco, Facultad de Ciencias Sociales y de la Información, 1 vol.
- ÁVILA BELLO, Àlex (1995). *El doblaje en Catalunya: aproximación historiográfica a través de la prensa y la memoria oral*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Estudis de Periodisme, 2 vol.
- BADIA, Lluís (1992). *Opinió pública i comunicació política: la lògica comunicativa de la vida política en les societats complexes*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 399 f.
- BADOSA, Cristina (1993). *Biografia de Josep Pla: una etapa de crisi ideològica i literària, 1927-1939*. Perpinyà: Universitat de Perpinyà, Facultat de Ciències Humanes, Jurídiques, Econòmiques i Socials, 2 vol.
- BAGET HERMS, Josep M. (1987). *Historia de la televisión en España, 1956-1975*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 378 f.
- BALSEBRE TORROJA, Armand (1987). *Las imágenes auditivas en la radio*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 378 f.
- BARCELÓ VALLS, Carlos (1984). *Implantación del marketing en España*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 539 f.
- BARTOLOMÉ PINA, Antonio R. (1987). *Análisis de la producción y aplicación de programas audiovisuales didácticos*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, 1 vol.
- BELTRÁN DE TENA, Rosario (1981). *Propaganda y enseñanza: los aspectos formales de la propaganda y su posible aplicación a la tecnología didáctica*. València: Universitat de València, Facultat de Filosofia, Psicologia i Ciències de l'Educació, 1 vol.
- BENET FERRANDO, Vicente José (1991). *La configuración del film clásico: el caso de Warner Bros, 1930-1932*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.

- BERRIO, Jordi (1981). *Teoría de la persuasión*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Lletres, 357 f.
- BIGNE ALCAÑIZ, Enrique (1989). *El estudio de la audiencia y planificación de medios y soportes publicitarios*. València: Universitat de València, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1 vol.
- BLANCH NIETO, Margarita (1993). *Sistemas de medición de la audiencia de radio en España*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 3 vol.
- BLANCO SOLER, Juan Manuel (1991). *Una propuesta de libro de estilo*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- BOIX FUSTER, Emili (1990). *Tria i alternància de llengües entre joves de Barcelona: normes d'ús i actituds = Selección y alternancia de lenguas entre jóvenes de Barcelona: normas de uso y actitudes*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- BONAL FALGAS, Raimon (1982). *Lestructura simbòlica de la delinqüència: dinàmica social i dinàmica cultural de la conducta desviada*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 368 f.
- BONET BAGANT, Montse (1995). *La ràdio espanyola en el context dels grups de comunicació: evolució de la indústria radiofònica, 1924-1994*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 3 vol.
- BONET VILLAR, María Ángeles (1990). *Lenguaje y cine en François Truffaut*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 558 f.
- BORRAT, Héctor (1988). *El periódico como actor político: propuestas para el análisis del periódico independiente de información general*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 4 vol.
- BOSCH GARDELLA, Agustí (1993). *Actituds envers la Comunitat Europea a Espanya: tres tipus ideals per a l'anàlisi*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, 283 f.
- BOU FRANCH, Patricia (1992). *Estrategias de comunicación y secuencias tópicas en el discurso conversacional de estudiantes españoles de inglés*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.
- BOU, Núria (1995). *La mirada en el temps: la representació cinematogràfica de la passió*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 390 f.
- BRACIER FINCH, Eduardo (1992). *El protestantismo español y su política de comunicación*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- BROS DURAN, Montserrat (1991). *La imagen del mundo árabe en el cine español, 1939-1975*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 892 f.
- BURGOS RINCÓN, Francisco Javier (1993). *Imprenta y cultura del libro en la Barcelona del setecientos, 1680-1808*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 2 vol.
- BUSQUET DURAN, Jordi (1994). *La dialèctica entre distinció i massificació cultural: crítica sociològica en la temptació dualista en els discursos sobre gustos i*

- nivells culturals*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències Polítiques i Sociologia, 553 f.
- CABO RAMÓN, Isabel de (1993). *La función cultural de la revista Destino, 1957-1961*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 2 vol.
- CACHÁN ALCOLEA, Carlos (1995). *Ideología subyacente de El País, El Mundo, La Vanguardia y El Correo Español a la luz de la información ecológica*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 1 vol.
- CAFFARELL SERRA, Carmen (1988). *La labor periodística de José Ortega Munilla*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Filología, 709 f.
- CAJA LÓPEZ, Francisco (1989). *Elementos de estética fotográfica: estética y fotografía*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia, 3 vol.
- CALAFAT VILA, Rosa Maria (1992). *Llengua i repressió a la Mallorca del segle XVIII, 1715-1808*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- CALBET CAMARASA, Josep M. (1967) *Índice de prensa médica en Cataluña: hasta 1900*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Medicina, 112 f.
- CALDÚ ROYO, María Pilar (1993). *La transmisión de textos literarios en el Diario de Tarragona, 1861-1868*. Tarragona: Universitat Rovira i Virgili, 4 vol.
- CALVERA, Anna (1988). *Sobre la formació del pensament de William Morris*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia, 1 vol.
- CAÑELLAS JULIÀ, Cèlia (1982). *Política cultural de l'Ajuntament de Barcelona, 1916-1929*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 2 vol.
- CAPARRÓS LERA, Josep M. (1981). *Corrientes estético-ideológicas del cine argumental español realizado durante la II República, 1931-1939*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 4 vol.
- CAPRIOTTI, Vicente Paul (1994). *Consideraciones sobre la estructura y formación de la imagen corporativa: análisis de la comprensión y de la actuación de las entidades bancarias y las agencias de relaciones públicas sobre la Imagen de Empresa*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- CARBÓ PERSEGUER, Enrique L. (1989) *Una aportación personal a la fotografía documental: Lorbés, un ensayo fotográfico*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 259 f.
- CARFENAS GODOY, Norma Odet (1983). *Vocabulario básico iconográfico*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, 2 vol.
- CARRASCAL TRIOLA, Anna Maria (1990). *Anàlisi semiòtica d'imatges: el cas de les imatges de la divulgació científica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- CARRILLO LÓPEZ, Marc (1985). *La libertad de prensa en la Constitución española de 1978*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 607 f.

- CARROGGIO GUERÍN, Marc (1995). *Patrocinio, deporte y olimpismo: estrategias de comunicación*. Pamplona: Universidad de Navarra, Facultad de Ciencias de la Información, 564 f.
- CASANOVAS BOHIGAS, Anna (1986). *Els inicis de la pràctica cinematogràfica soviètica, 1917-1924: base per a una nova forma d'expressió*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 2 vol.
- CASASÚS, Josep M. (1985). *La teoria dels gèneres periodístics informatius i dels gèneres periodístics interpretatius en l'obra de Josep Pla*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.
- CASSANY, Daniel (1995). *Intervenció en la comunicació escrita de les organitzacions: experiències de formació en redacció d'informes tècnics en empreses privades i organitzacions públiques*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- CASTILLO VALERO, M. Montserrat (1993). *Il·lustradors catalans del llibre per a infants, 1905-1939*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 3 vol.
- CASTRO FONDEVILA, Alfonso A. de (1991). *Marín Chivite y la fotografía de prensa en Aragón*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 548 f.
- CEBALLOS, Gloria Inés (1988). *Proposición de un modelo práctico para la difusión de la cultura colombiana: modelo de programación para difundir la cultura en la región Paisa*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 375 f.
- CEBRIÁN ENRIQUE, Bernardino José (1994). *Valor y uso de los libros de referencia para la mejora de la información local: el caso de la Comunidad Valenciana*. Pamplona: Universidad de Navarra, Facultad de Ciencias de la Información, 322 f.
- CERCAS MENA, Javier (1991). *La obra literaria de Gonzalo Suárez*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- CERDÁN, Josexo (1995). *La renovación industrial que convirtió a España en un país apto para el cine sonoro: temporadas 1926-1927/1932-1933*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 736 f.
- CHILLÓN, Lluís Albert (1990). *El reportatge novel·lat: tècniques novel·lístiques de composició i estil en el reportatge escrit contemporani*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- CHORDÀ RIOLLO, Frederic (1985). *Medios audiovisuales aplicables a la enseñanza de la historia del arte*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 3 vol.
- CID LEAL, M. Pilar (1995). *El movimiento olímpico y la información documental: análisis de fuentes, tipologías y métodos de tratamiento*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- CODINA BONILLA, Lluís (1994). *Teoría de sistemas, teoría de recuperación d'informació i documentació periodística*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.

- COLL-VINENT, Robert (1975). *La institucionalización jurídica de la propaganda política*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 1 vol.
- COROMINAS, Maria (1989). *Política lingüística i política de mitjans a Europa: ràdio i televisió*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- CORTÉS CARRERES, Santiago (1994). *València sota el règim franquista, 1939-1951: instrumentalització, repressió i resistència cultural*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.
- CORTÉS PASCUAL, Juan José (1992). *Historia y análisis de la revista TBO hasta la conmemoración de su 75 aniversario, 1917-1992*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 426 f.
- COSTA FERNÁNDEZ, Lluís (1994). *La dictadura de Primo de Rivera a Girona: premsa i societat, 1923-1930*. Girona: Universitat de Girona, Facultat de Lletres, 626 f.
- COSTA, Pere-Oriol (1983). *Crisis y perspectivas de los sistemas públicos de televisión en la Europa occidental*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 583 f.
- COTS CAIMONS, Josep M. (1991). *The pragmatics of communicative competence: the case of interactions between university professors and students*. Lleida: Universitat de Lleida, 1 vol.
- DELGADO REINA, Matilde (1995). *La radiodifusió a Mallorca, 1933-1994*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 319 f.
- DÍAZ GÓMEZ, Luis (1990). *Las nuevas tecnologías de la información: consideraciones sobre su evolución histórica y sus implicaciones económicas*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1 vol.
- DOLS RUSIÑOL, Joaquim (1988). *La metáfora del espejo: ensayo histórico acerca de las rupturas espacio-temporales de la imagen de la producción tecnológica*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 1 vol.
- DOLZ GASTALDO, Mavi (1993). *Premsa i llengua: ciutat de València, 1837-1936*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- DUCH, César (1993). *Las técnicas de investigación de mercados aplicables al sector industrial*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- EACHEVARRÍA LLOMBART, Begoña (1994). *Presentación y valoración de Patricio Aylwin en la prensa española*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- EDO BOLÓS, Concha (1994). *Principios editoriales de los diarios de Madrid*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 500 f.
- ENFEDAQUE MORA, Isidro (1985). *Palabra e imagen: en el tratamiento informativo-pedagógico de las audiencias jóvenes*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 224 f.

- ESCUADERO ROYO, Avelina (1989). *Programes educatius a TV3*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, 3 vol.
- ESPINET BURUNAT, Francesc (1992). *La gènesi de la societat-cultura de comunicació de masses a través dels egodocuments, 1888-1939*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- ESPINOSA PACHECO, Eugenia (1992). *Gramàtica de construcció de les personajes en la publicitat espanyola actual*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 470 f.
- ESTADELLA YUSTE, Olga (1992). *Las normas reguladoras sobre la transmisión internacional de datos personales en el contexto del derecho internacional público*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 1 vol.
- ESTEVE GARCÍA, Francina (1994). *Aspectos jurídicos de la liberalización de las telecomunicaciones en el seno de la Unión Europea*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 509 f.
- ESTEVE PARDO, José (1982). *Régimen jurídico-administrativo de la televisión*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 578 f.
- ESTEVE RAMÍREZ, Francisco (1985). *Estructura de la información socio-laboral en la prensa española*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- EZCURRA CARRILLO, Luis (1974). *Desarrollo del ordenamiento jurídico de la radiodifusión española desde su nacimiento hasta 1936*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Dret, 1 vol.
- FANÉS, Fèlix (1979). *Vint anys de cinema espanyol: el cas CIFESA, 1932-1951*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 2 vol.
- FANLÍ OLIVELLA, Josep (1981). *Òmnium Cultural*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- FAUS BELAU, Àngel (1979). *La tecnología en la información televisiva*. Pamplona: Universidad de Navarra, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.
- FECÉ GÓMEZ, Josep Lluís (1993). *El punto de vista en el cine de ficción*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 219 f.
- FELIPE ALLUÉ, Fernando de (1993). *La paradoja de Gow: la crisis de los modelos de análisis de interpretación en la crítica cinematográfica contemporánea*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 472 f.
- FERNÁNDEZ DíEZ, Federico (1988). *Vídeo: un medio para la enseñanza*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, 360 f.
- FERNÁNDEZ MORENO, Lydia (1995). *L'Espagne a la une du Monde, 1969-1985: étude lexicométrique et linguistique*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- FERNÁNDEZ SORIA, Juan Manuel (1983). *Educación y cultura en la Guerra Civil española, 1936-1939*. València: Universitat de València, Facultat de Filosofia, Ciències de l'Educació i Psicologia, 1 vol.

- FERRER GIMENO, M. Rosario (1993). *La lectura en Valencia, 1416-1474: una aproximación histórica*. València: Universitat de València, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- FERRER ROSELLÓ, Clemente (1991). *La publicidad, una teoría humanística de su estructura, métodos y técnica*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 896 f.
- FERRÉS PRATS, Joan (1989). *El tractament formal als espots publicitaris i als videogrames didàctics: anàlisi comparativa*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 671 f.
- FIGUERAS ARTIGUES, Josep M. (1993). *El Diari Català, plataforma d'exposició ideològica i d'activisme del catalanisme polític, 1879-1881*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Lletres, 5 vol.
- FONT BLANCH, Domènec (1996). *El declive del espectador: sobre la imagen contemporánea y sus modelos de uso*. Barcelona: Universitat Pompeu Fabra, Estudios de Comunicació Audiovisual, 321 f.
- FONTCUBERTA BALAGUER, Mar de (1983). *La ginocrítica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 386 f.
- FOSSAS ESPADALER, Enrique (1989). *Regions i sector cultural a Europa: estudi comparat a Espanya, Itàlia, RFA, Bèlgica i França*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 417 f.
- FRANQUET CALVET, Rosa (1984). *Història de la radiodifusió a Catalunya: del naixement al franquisme*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 585 f.
- FUENTES PUJOL, Maria Eulàlia (1982). *Diaris de Barcelona: realitat i propostes per a un millor tractament documental*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 666 f.
- FURIÓ SANCHO, Juana Maria (1995). *Visiones occidentales de África: el reportaje fotográfico como paradigma*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- GABÁS, Raúl (1978). *La unidad de la razón en Habermas*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, 1 vol., 30 cm.
- GALLEGO AYALA, Joana (1987). *Situación, función y perspectivas de la prensa en España: percepción de la crisis de la prensa por parte de los diarios españoles*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- GALLOFRÉ VIRGILI, Maria Josepa (1990). *L'edició catalana i la censura franquista, 1939-1962*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 4 vol.
- GARCÍA ALTADILL, Elisabet (1989). *TV3, del naixement a la consolidació*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- GARCÍA DE TORRES, Elvira (1995). *Comunicación y movimientos estratégicos en la negociación*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 637 f.

- GARCÍA PÉREZ, José Fernando (1989). *Comunicación universidad-sociedad*. València: Universitat de València, Facultat de Psicologia, 460 f.
- GARCÍA SOLER, Maribel (1990). *El militarismo y su significado en la sociedad española de la Restauración: la Ley de Jurisdicciones*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- GARCÍA-NIETO PARÍS, M. Carmen (1958). *La prensa diaria de Barcelona de 1895 a 1910*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 607 f.
- GIFREU, Josep (1982). *Estructura i polítiques de la comunicació a Catalunya, 1970-1980: premsa, ràdio, televisió i cinema*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- GIMENO COLLADO, Adelina (1984). *Lecturas y procesamiento de la información*. València: Universitat de València, Facultat de Filosofia, Ciències de l'Educació i Psicologia, 479 f.
- GINER JUNQUERA, Juan Antonio (1978). *La regulación jurídica de las encuestas de opinión pública*. Pamplona: Universidad de Navarra, Facultat de Derecho, 1 vol.
- GIRAL QUINTANA, Eugeni (1988). *La radiodifusión en Andorra: política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresarials, 3 vol.
- GIRBAU MASSANA, Humbert (1993). *El llenguatge privat i social en la comunicació referencial i sociolingüística*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Psicologia, 1 vol.
- GIRONÉS GUILLEM, José Manuel (1994). *Isomorfismos en el sistema de opinión: el humor y el rumor como paramensajes informativos: sus efectos sobre el sistema de opinión pública*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciencias de la Información, 1.121 f.
- GISPERT PELLICER, Esther (1996). *El cinema com a recurs i matèria d'estudi: l'experiència de Drac Màgic*. Girona: Universitat de Girona, Facultat de Ciències de l'Educació, 1.100 f.
- GÓMEZ MOMPART, Josep Lluís (1990). *La gènesi de la premsa diària de masses: Barcelona, 1914-1923: l'arrencada del diari modern industrial a l'Estat espanyol i l'origen del discurs de masses a la Catalunya de la Mancomunitat*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- GOMIS SANAHUJA, Llorenç (1974). *El periódico: mediador político*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 415 f.
- GONZÁLEZ GONZALO, Elvira (1992). *El lenguaje convencional del graffiti parietal mallorquín, siglos XIV-XIX*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- GONZÁLEZ LÓPEZ, Palmira (1984). *El cine en Barcelona: una generación histórica, 1906-1923*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 5 vol.
- GOZÁLVEZ SERRANO, Francisco (1986). *Las empresas de publicidad: una visión de la industria publicitaria española y su mercado, a través del estudio socio-*

- económico jurídico de sus empresas*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- GRÀCIA GARCÍA, Jordi (1992). *Estado y cultura: los intelectuales universitarios bajo el franquismo, 1940-1962*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 2 vol.
- GUASCH BORRAT, Juan M. (1977). *El Debate y la crisis de la Restauración, 1910-1923*. Pamplona: Universidad de Navarra, Facultat de Filosofia y Letras, 1 vol.
- GUBERN, Romà (1979). *Régimen jurídico y función pública de la censura cinematográfica bajo el franquismo*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 368 f.
- GÜELL, Antoni Maria (1990). *Factores y valores determinantes de la producción editorial en Cataluña: transición democrática*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia, 2 vol.
- GUILLAMET, Jaume (1990). *Abdó Terradas: política i premsa en el primer moviment republicà*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 571 f.
- GUSTÀ MARTORELL, Marina (1993). *Els orígens ideològics i literaris de Josep Pla, 1917-1925*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 2 vol.
- GUTIÉRREZ GARCÍA, Maria E. (1987). *Los programas infantiles en la radio y televisión*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 643 f.
- GUTIÉRREZ GONZÁLEZ, Mónica Diana (1994). *La televisión educativa en México: análisis y perspectivas*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- HABA EJARQUE, Javier (1990). *Análisis bibliométrico de las publicaciones españolas sobre cardiología, 1979-1983*. València: Universitat de València, Facultat de Medicina, 1 vol.
- HERNÁNDEZ ESTEVE, Vicente Isidoro (1984). *La función contexto en la teoría cinematográfica*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.
- HERREROS ARCONADA, Mario (1982). *Las formas publicitarias de la propaganda electoral en Barcelona, 1977-1980*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- HUERTA, Ricard (1992). *Funció plàstica de les lletres en les publicacions periòdiques ilustrades espanyoles dels anys '50*. València: Universitat Politècnica de València, Facultat de Belles Arts de San Carles, 1 vol.
- HUERTAS BAILÉN, Amparo (1992). *Sistemas de medición de audiencia en televisión: evolución y tendencias*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 288 f.
- IBORRA MARTÍNEZ, Josep (1984). *Humanisme i nacionalisme en l'obra de Joan Fuster*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 2 vol.
- JONES, Daniel E. (1993). *El sistema comunicativo de masas en España: contexto y análisis sectorial, 1975-1992*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 520 f.

- LACALLE ZALDUENDO, María Rosario (1990). *La serialidad en la información televisiva: los telediarios*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- LALLANA GARCÍA, Fernando (1988). *El color en la prensa diaria*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 569 f.
- LAMARCA LANGA, Genaro José María (1990). *Libros y bibliotecas: para una sociología de la cultura: Valencia, 1746-1808*. València: Universitat de València, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- LAMUELA GARCÍA, Xavier (1993). *Teoría della codificazione lingüística*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- LARRÈGOLA BONASTRE, Gemma (1994). *Televisió d'alta definició, 1968-1993: assoliments, contradiccions i decepcions d'una innovació tecnològica: repercussions en l'ecosistema comunicatiu*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 341 f.
- LÁZARO PERNIAS, Patricia (1994). *Credibilitat i recursos visuals a la informació televisiva diària*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 341 f.
- LEDO ANDIÓN, Margarita (1986). *Foto-xoc e xornalismo de crise*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 323 f.
- LLANAS PONT, Manuel (1992). *Introducció a l'estudi d'Agustí Calvet [Gaziel]: 1887-1953*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Lletres, 2 vol.
- LLEAL GALCERAN, Coloma (1980). *Análisis del vocabulario político a través de una década de panfletos*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- LLINÉS, Montserrat (1990). *Els serveis de teletext a Europa occidental*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 350 f.
- LLOPIS MÍNGUEZ, Baltasar (1990). *Las publicaciones sobre venereología en la España isabelina, 1834-1868 y su posición internacional*. València: Universitat de València, Facultat de Medicina, 1 vol.
- LOPES, Ivana María Nicola (1995). *Los graffiti: un saber alternativo*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- LÓPEZ LITA, Rafael (1986). *La empresa editorial*. Alcalá de Henares: Universidad de Alcalá de Henares, Facultad de Ciencias Económicas y Empresariales, 1 vol.
- LÓPEZ LÓPEZ, Manuel (1992). *Influència de les innovacions tecnològiques en l'evolució dels models de diari a la premsa d'informació general diària de Barcelona: anàlisi del canvi en el bloc informatiu de La Vanguardia i El Periódico de Catalunya, 1979-1989*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 1992. 843 f.
- LÓPEZ PUMAREJO, Tomás Alberto (1987). *Telenovela y discurso transnacional: para una aproximación*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 324 f.

- LORITE GARCÍA, Nicolás (1991). *Dinamización social y radio municipal*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- MACIÀ MERCADÉ, Juan (1992). *La comunicología regional, dinamizadora de la estructura comunicacional española*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 914 f.
- MADRID SANTOS, Francisco (1989). *La prensa anarquista y anarcosindicalista en España, desde la I Internacional hasta el final de la Guerra Civil*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 3 vol.
- MALLAS CASAS, Santiago (1990). *La neurosis audiovisual*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, 340 f.
- MANDINGORRA LLAVATA, M. Luz (1989). *Leer en la Valencia del trescientos: el libro y la lectura en Valencia a través de la documentación notarial, 1300-1400*. València: Universitat de València, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- MANGUAL ALARTE, M. Jesús (1993). *La aportación española a las publicaciones sobre hepatología circulantes en la comunidad médica internacional, durante el período 1821-1959: inventario, bibliometría, análisis semántico-documental, consumo de la información y prosopografía*. València: Universitat de València, Facultat de Medicina, 1 vol.
- MARCÉ PUIG, Francesc (1987). *La conducta como comunicación: problemas de método y teoría*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Psicologia, 672 f.
- MARCOS MARTÍNEZ, Alfredo Faustino (1990). *El papel de la información en biología*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia, 321 f.
- MARÍN OTTO, Enric (1990). *La prensa diària de Barcelona durant la Segona República, 1931-1936: aproximació històrica i anàlisi formal*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- MARINELLO, Silvestra (1990). *Un cine contra la tradición: la práctica cinematográfica de Lev Kuleshov*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.
- MARTÍ MARTÍ, Josep M. (1988). *Radio especializada y segmentación de las audiencias en el modelo radiodifusor español*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 515 f.
- MARTÍNEZ ASSUCENA, Amparo (1993). *La aportación española a la literatura circulante sobre patología cardiovascular en la comunidad médica internacional hasta 1950. Inventario, estudio bibliométrico, thesaurus y prosopografía*. València: Universitat de València, Facultat de Medicina, 1 vol.
- MARTÍNEZ CHILLÓN, M. Soledad (1987). *El sistema de televisión autonómica español: el modelo catalán*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.
- MARTÍNEZ CORCUERA, Raúl (1994). *Euronews: una plasmación de una idea europea*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- MARTÍNEZ NICOLÁS, Manuel Antonio (1994). *La construcción de la crisis del SIDA en la información periodística: análisis del discurso informativo sobre el SIDA en*

- Cambio 16, Tiempo de Hoy e Interview, 1982-1992. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 3 vol.
- MARTÍNEZ SURINYAC, Gabriel (1991). *Sobre el procés creatiu del guió àudio-visual de ficció*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 453 f.
- MEDRANO GARCÍA, Adela (1981). *La enseñanza universitaria de la realización cinematográfica*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultad de Ciencias de la Información, 360 f.
- MENDES, Maria Regina Saraiva (1991). *El papel educativo de los cómics infantiles: análisis de los estereotipos sexuales*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- MENÉNDEZ ALZAMORA, Manuel (1993). *La génesis de la generación del 14: intelectuales, prensa y poder político ante la crisis de la Restauración*. València: Universitat de València, Facultat de Dret, 1 vol.
- MINGUET BATLLORI, Joan M. (1995). *El pensamiento cinematogràfic a Catalunya, 1896-1936: intel·lectuals i corrents culturals enfront del cinema*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 549 f.
- MIQUEL ANDREU, Ana María (1987). *Arte y animación: fundamentación teórica y una experiencia personal*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 1 vol.
- MIRA PASTOR, Enrique (1988). *Las vanguardias fotográficas de los años setenta en España*. València: Universitat de València, 1 vol.
- MOLINERO, César (1967). *La policía de la prensa*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Dret, 374 f.
- MONDRAGÓN, Juan Carlos (1991). *Joaquín Torres García: un proyecto de comunicación desde el arte*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- MONTERDE LOZOYA, José Enrique (1992). *El neorrealismo en España: tendencias realistas en el cine español*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- MONTERO SÁNCHEZ, María Dolores (1987). *Perfil de las instrucciones y roles sociopolíticos en Cambio 16: estudio sobre los medios de comunicación en la transición política española, 1975-1985*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 796 f.
- MORAGAS SPÀ, Miquel de (1974). *Perspectiva semiòtica de la comunicació de masses*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, 674 f.
- MORALES RUIZ, Juan José (1995). *El discurso antimasónico en la guerra civil española: retórica y represión en la España contemporánea*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- MORENO ALBAREDA, M. Dolors (1989). *Circulació i existència de llibres al Vallès Occidental, s. XIV-XVI: Sabadell, Terrassa i comarca*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 361 f.
- MORENO SARDÀ, Amparo (1984). *Las raíces históricas de la problemática actual de la comunicación social: elementos para una historia de la comunicación social*

- no-androcèntrica*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 2 vol.
- MUÑOZ CODINA, María Rosa (1984). *La prensa pedagógica barcelonesa en el siglo XIX*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filosofia i Ciències de l'Educació, 5 vol.
- MUÑOZ, Sonia (1986). *El sistema de comunicación cotidiano de la mujer pobre*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 338 f.
- MUNICH GASA, Jaume (1990). *El impacto de las nuevas tecnologías de la información desarrolladas mediante satélites geoestacionarios en el principio de igualdad soberana de los estados*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 636 f.
- MURCIANO, Marcial (1988). *Dinámica y estructura de la comunicación internacional, 1945-1984*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 449 f.
- NIETO TRULLÀS, Josep (1994). *Polítiques de telecomunicació a Espanya: els orígens, l'estructuració i el desenvolupament del sistema telefònic, 1877-1936*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- NOGUERO GRAU, Antoni (1990). *Concepto, desarrollo y función social de las relaciones públicas: perspectiva histórica, teórica y jurídica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 472 f.
- OLIVEIRA, Carlos Ferreira de Sousa (1990). *Las nuevas tecnologías de la comunicación en el medio rural de Santa Catarina (Brasil) y Galicia (España): introducción y uso del video y del videotexto por parte de los Servicios de Extensión Agraria*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 337 f.
- ORTIZ DE ZÁRATE DENIS, Carlos (1991). *La imagen del II Imperio francés en la prensa canaria de la época*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- PABLOS GARCÍA, Tamel de (1992). *Cine e historia contemporánea: análisis filosófico y técnico-lingüístico del film alemán Metrópolis (1926, dir. Fritz Lang)*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 4 vol.
- PALACIOS MEJÍA, Luz Amparo (1989). *Las funciones de la banda sonora en el cine*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 436 f.
- PARÉS I MAICAS, Manuel (1980). *Prensa i regionalisme, 1966-1973: la premsa, un instrument de l'educació permanent d'adults*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 3 vol.
- PERDIGUER, Agustín (1993). *Análisis del tratamiento formal en los spots de televisión (Festival de Cannes, 1972-1992) y su relación con el comportamiento del consumidor*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 5 vol.

- PEREIRA GARZA, Manuel (1989). *La redundancia en la noticia radiofónica estricta*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 346 f.
- PÉREZ PÉREZ, María Teresa (1992). *El cine de animación como elemento de la formación interdisciplinar y humanística en la EGB*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 3 vol.
- PÉREZ SALINAS, Isabel (1990). *La aportación española en la comunidad médica internacional durante el período 1927-1932: inventario, thesaurus, bibliometría y prosopografía*. València: Universitat de València, Facultat de Medicina, 1 vol.
- PÉREZ TORNERO, José Manuel (1982). *La persuasión publicitaria: elementos para el análisis discursivo de la publicidad*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- PERICOT, Jordi (1984). *La imatge visual en la interacció de llenguatges de l'acte de comunicació*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 535 f.
- PERONA PÁEZ, Juan José (1992). *El ritmo en la expresión radiofónica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 275 f.
- PINEDA CUBILLÁN, Migdalia (1988). *Nuevas tecnologías de la información y políticas nacionales de la comunicación: primeros pasos en Europa: algunas reflexiones para América Latina*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 748 f.
- PORTA JACQUES, Fernando (1975). *Aplicación de técnicas de investigación operativa al análisis económico de la publicidad*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 378 f.
- PORTER MOIX, Miquel (1975). *El primitiu cinema de Barcelona i les aportacions d'Adrià Gual*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 2 vol.
- POUSA ESTÉVEZ, Xosé Ramón (1994). *El sistema radiofónico gallego*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 666 f.
- PRADO, Emili (1982). *Las radios libres en Italia: del esplendor a la crisis*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 308 f.
- PRÓSPER RIBES, Josep (1990). *Estructuras narrativas y procedimientos informativos en la narrativa clásica cinematográfica*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.
- PUIG GONZÁLEZ, Joaquim (1989). *Los líderes-stars: una visión del líder político como creación espectacular*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 457 f.
- QUESADA PÉREZ, Montserrat (1986). *El periodismo de investigación en España*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- QUÍLEZ SÁNCHEZ, Rafael (1991). *Canal 9-TVV: por un modelo valenciano de televisión pública*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciències de la Informació, 1 vol.

- QUINTANA, Àngel (1996). *El projecte didàctic de Roberto Rossellini*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 615 f.
- RAMENTOL MASSANA, Santiago (1995). *La gàbia de vidre: anàlisi de la comunicació des de la ciència i proposta d'unes pautes de relació amb la societat*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 4 vol.
- REBOLLO ITURRALDE, Eduardo (1994). *Inéditos: de las pequeñas historias privadas a las señas de una identidad cultural*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 3 vol.
- RECODER SELLARÈS, Maria José (1989). *Els intel·lectuals catalans i la resistència cultural al règim franquista, 1939-1953*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 3 vol.
- REMESAR, Antoni (1986). *La querella del comic: la enseñanza de los audiovisuales: el caso del comic*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 362 f.
- RIAMBAU MÖLLER, Esteve (1995). *La producció cinematogràfica a Catalunya, 1962-1969*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 571 f.
- RICARTE BESCÓS, José María (1991). *Una introducción al estudio y análisis de la naturaleza de la creatividad, considerada como producto específico de la comunicación publicitaria*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 417 f.
- RIPOL CARULLA, Santiago (1990). *El Consejo de Europa como aglutinador de las políticas de la información y la comunicación en Europa occidental: su especificidad con respecto a la tarea en este dominio de las organizaciones internacionales*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Dret, 671 f.
- RIPOLL PALOMERAS, Vicenç (1992). *Organització i cultura obrera a finals del segle XIX: El Productor, 1887-1893*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 3 vol.
- RIVA AMELLA, José Luis (1991). *Prensa y educación: dos elementos indisolubles en la sociedad de la información*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 356 f.
- RIVERO SÁNCHEZ, José Antonio (1991). *La productora de cine publicitario: estructura técnica, organizativa y empresarial en la industria de la producción española*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- RODRIGO ALSINA, Miquel (1986). *Terrorismo y mass media: el discurso periodístico sobre el terrorismo en cuatro diarios españoles*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- RODRÍGUEZ BRAVO, Ángel Andrés (1989). *La construcción de una voz radiofónica*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 310 f. + 1 casset.
- ROIZ CÉLIX, Miguel (1983). *La comunicación de la pequeña población campesina en la sociedad de masas*. Madrid: Universidad Complutense de Madrid, Facultat de Ciencias Políticas y Sociología, 439 f.

- ROJAS VERA, Luis Rodolfo (1984). *Gestión del proyecto audiovisual*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 248 f.
- ROTA, Josep (1978). *Communication influences on selected substance abuse behaviors in Mexico City*. Earst Lansing: Michigan University, 1 vol.
- RUIZ COLLANTES, Francesc Xavier (1986). *Semiòtica del humorismo y la comicidad en la imaginería periodística*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- RUIZ RALLO, Alfonso (1993). *Nuevas tecnologías y archivo de imágenes*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 2 vol.
- RUIZ SOLER, Marcos (1989). *Estrategias en el procesamiento de la información: hacia un modelo de arquitectura funcional del sistema cognitivo humano*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Psicologia, 1 vol.
- SÁIZ OLMO, Jesús (1995). *La redacción informatizada en radiodifusión sonora: su incidencia en el proceso de producción de la noticia: el caso de Valencia*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 501 f.
- SALA NOGUER, Ramon (1990). *El cine en la España republicana, 1936-1939*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 370 f.
- SALAZAR MANRIQUE, Jorge Arturo (1993). *Propuesta de un modelo para la interpretación en periodismo escrito (prensa): en el género denominado información*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 5 vol.
- SALÓ LLOVERAS, Núria (1987). *La comunicació a l'escola*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Psicologia, 1 vol.
- SAMSÓ LLENAS, Joan (1992). *La cultura catalana: entre la clandestinitat i la represa pública: Barcelona, 1939-1951*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 3 vol.
- SÁNCHEZ-BIOSCA, Vicente (1985). *Teoría del montaje en el film mudo de la República de Weimar*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 2 vol.
- SANFELIU MONTORO, Antonio (1988). *La radio como medio de comunicación social*. València: Universitat de València, Facultat de Psicologia, 1 vol.
- SANZ MARCO, Manuel Carlos (1990). *Programa literario de la prensa republicana en Valencia, 1898-1923*. València: Universitat de València, Facultat de Filologia, 1 vol.
- SAPERAS, Enric (1983). *Prognosi per una nova definició de la teoria de la comunicació: crisi de la «Mass Communication Research» i aplicacions de la pragmàtica dialògica a una teoria transdisciplinària de la comunicació*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 592 f.
- SECANELLA, Petra Maria (1981). *La cobertura periodística de las elecciones presidenciales norteamericanas (1976)*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 429 f.

- SELVA ROCA DE TOGORES, Enrique (1995). *Ernesto Giménez Caballero: la crisis de la vanguardia y los orígenes del fascismo en España*. València: Universitat de València, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- SIMÓ ROCA, Carme (1988). *Els noticiaris mallorquins de 1372 a 1810: catàleg i introducció a llur estudi*. Palma de Mallorca: Universitat de les Illes Balears, Facultat de Filosofia i Lletres, 1 vol.
- SIURANA ZARAGOZA, Víctor (1982). *Teoría de la función publicitaria*. Barcelona: Universitat de Barcelona, 1 vol.
- SOENGAS PÉREZ, José (1993). *Los informativos diarios en las televisiones autonómicas (TVG, TV3 y ETB)*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- SOLÉ PLANAS, Maria Rosa (1982). *La comunicación verbal en el marc escolar: estudio empíric*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Psicologia, 296 f.
- SOLER PUJALS, Pere (1988). *Dinámica de grupos y publicidad*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- TAPIAS GIL, María Dolores (1991). *Barcelona Blanc i Negre de Xavier Miserachs y el reportaje urbano en la Barcelona de los años sesenta*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Belles Arts, 2 vol.
- TAVERA GARCÍA, Susanna (1980). *La ideología política del anarcosindicalismo catalán a través de su propaganda, 1930-1936*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 2 vol.
- TEIXIDÓ PLANAS, Martí (1992). *Escuela comunicativa: l'escola de la societat de masses telecomunicada*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 3 vol.
- TEJADA PALACIOS, Luis (1984). *Bases para la formulación de una política participativa en TV en Colombia*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 261 f.
- TENNET, Martha (1990). *Flann O'Brien/Myles na Gopaleen and the Comic Spirit*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- TERRIBAS SALA, Mònica (1994). *Televisió, identitat nacional i l'esfera pública: estudi comparatiu de dos programes de debat a Escòcia i Catalunya*. Stirling: Stirling University, 288 f.
- TERRÓN BLANCO, José Luis (1991). *El silencio en el lenguaje radiofónico*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- TERUEL PLANAS, Elvira (1991). *Informació i metàfora: l'ús de la metàfora als titulars de premsa: pluralitat retòrica i construcció de la realitat*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 7 vol.
- TORÁN BELLVER, Maria Rosa (1982). *Política cultural de l'Ajuntament de Barcelona, 1930-1936*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Filosofia i Lletres, 2 vol.
- TORT I BARDOLET, Antoni (1995). *La representació social de l'educació escolar en els mitjans de comunicació*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències de l'Educació, 2 vol.

- TORTOSA VIDAL, José M. (1986). *El panel como técnica de investigación de mercados para el marketing de fin de siglo*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 3 vol.
- TRANCÓN LAGUNAS, María Montserrat (1991). *Prensa y cuento fantástico en el romanticismo español*. València: Universitat de València. Facultat de Filologia, 1 vol.
- TRESSERRAS, Joan Manuel (1989). D'Ací i d'Allà, 1918-1936: *aparador d'èlite de la modernitat i la massificació*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 5 vol.
- TUBAU, Ivan (1980). *Tendencias de la crítica cinematográfica española en revistas especializadas de los años sesenta: Film Ideal y Nuestro Cine*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- TUÑÓN SAN MARTÍN, Amparo (1988). *Connotaciones culturales de la prensa de élite: análisis de un acontecimiento en El País: la muerte de Paquirri*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 277 f.
- ULLOD PUJOL, Ana María (1993). *Los cambios producidos en el panorama publicitario ante la aparición de la televisión privada en España, 1989-1992*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Comunicació, 2 vol.
- URETA GIMÉNEZ, Gladys Estela (1987). *La expresión verbal en la prensa escrita*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- VALENTÍ BOHIGAS, Lluís (1996). *Tomàs Mallol: cineasta i col·leccionista*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 1 vol.
- VALERA CASES, Augusto (1987). *El intérprete de música culta: emisor y líder de opinión en la comunicación de masas*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 711 f.
- VALLS GIMÉNEZ, Josep Francesc (1989). *La imatge de marca de país*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- VARELA PEDRAGOSA, Jordi (1989). *Els sistemes d'informació hospitalaris: estudi DELPHI d'anàlisi de la situació actual a l'Estat espanyol*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Medicina, 217 f.
- VELASCO PECH, Julio (1992). *Pogo de Walt Kelly: vindicació del còmic com a literatura*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Filologia, 1 vol.
- VELÁZQUEZ GARCÍA-TALavera, Teresa (1989). *La entrevista política en televisión como discurso*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- VÉLEZ, Pilar (1986). *El llibre com a objecte artístic a la Barcelona de la segona meitat del segle XIX fins al Modernisme*. Barcelona: Universitat de Barcelona, Facultat de Geografia i Història, 3 vol.
- VILA SERRA, Domingo (1988). *Evolución de audiencias de los medios de comunicación en España*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 7 vol.

- VILCHES, Lorenzo (1982). *La lectura de la imagen*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 2 vol.
- VILLAGRASA SEBASTIÁN, José María (1992). *La producción de ficción narrativa en la televisión norteamericana*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona, Facultat de Ciències de la Informació, 383 f.
- XAMBÓ, Rafael (1996). *El sistema comunicatiu valencià: els mitjans de comunicació social al País Valencià*. València: Universitat de València, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1 vol.
- ZABALBEASCOA TERRAN, Patrick (1993). *Developing translation studies to better account for audiovisual texts and other new forms of text production*. Lleida: Universitat de Lleida, Facultat de Lletres, 379 f.
- ZORIO PELLICER, Miguel (1991). *Marketing político: la excelencia en el liderazgo político*. València: Universitat de València, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1 vol.

Bibliografia

- BERRIO, Jordi (dir.) (1997). *Un segle de recerca sobre comunicació a Catalunya*. Bellaterra: Universitat Autònoma de Barcelona.
- CASASÚS, Josep Maria (1993). *Periodística catalana comparada*. Barcelona: Pòrtic, 288 p.
- CONSEJO DE UNIVERSIDADES (1989). *Tesis doctorales 1976-77/1988-89*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia: Consejo de Universidades.
- (1990). *Tesis doctorales 1989/1990*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia: Consejo de Universidades.
- (1995). *Tesis doctorales 1990/1991*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia: Consejo de Universidades.
- (1995). *Tesis doctorales 1991/1992*. Madrid: Ministerio de Educación y Ciencia: Consejo de Universidades.
- ESPINET, Francesc et al. (1993). «Evolució dels estudis d'història de la premsa a Catalunya: 1939-1993». *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*, núm. 15. Bellaterra: Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, desembre, p. 129-148.
- GIFREU, Josep (1989). «La investigació de la comunicació a Catalunya: assaig de periodització». *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*, núm. 12. Bellaterra: Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona, setembre, p. 9-65.
- JONES, Daniel E. (1993a). «Investigación sobre comunicación en Cataluña: estado actual y perspectivas». A: *La investigación en la comunicación: III Simposio de la Asociación de Investigadores en Comunicación del Estado Español*. Madrid: AICE. p. 79-84.
- (coord.) (1993b). *Bibliografía sobre comunicación social: vint anys de recerca a la Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, 1972-1992*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació., 249 p.
- (coord.) (1995). *Directorio español d'investigació en comunicació = Directorio español de investigación en comunicación = Spanish Directory on MassCommunication Research/1995*. Barcelona: Centre d'Investigació de la Comunicació, 589 p.

- MARTÍNEZ GALLEGO, Francesc Andreu; LAGUNA PLATERO, Antoni; VALLÉS COPEIRO DEL VILLAR, Antonio (1995). «Evolució dels estudis d'història de la premsa al País Valencià». *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*, núm. 18. Bellaterra: Facultat de Ciències de la Informació de la Universitat Autònoma de Barcelona, p. 109-130.
- MORAGAS, Miquel de (1981). *Teorías de la comunicación: estudios sobre medios en América y Europa*. Barcelona: Gustavo Gili, 362 p.
- OLIVER PUIGDOMÈNECH, Joan (coord.) (1979). *Índex d'estudis socials*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill. Anual.
- (coord.) (1991). *Índex d'estudis socials, 1973-1988: anàlisi de 16 anys de recerca acadèmica. Catalunya, les Illes, País Valencià*. Barcelona: Fundació Jaume Bofill.
- SERRA BUSQUETS, Sebastià; COMPANY MATAS, Arnau (1994). «Evolució i perspectives dels estudis d'història de la premsa a les Illes Balears». *Anàlisi: Quaderns de Comunicació i Cultura*, núm. 16. Bellaterra: Facultat de Ciències de la Comunicació de la Universitat Autònoma de Barcelona, juny, p. 165-184.